

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd — RP 197/2022 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagar som har samband med dem

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av socialvårdslagen, hälso- och sjukvårdslagen och lagar som har samband med dem (RP 197/2022 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Social- och hälsovårdsutskottet (ShUB 24/2022 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lagar:

Lag

om ändring av socialvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i socialvårdslagen (1301/2014) 2 § 2 mom.,
ändras 3 § 3 punkten, 11 § 8 punkten, 14 och 15 §, det inledande stycket i 17 § 1 mom., 24 och 25 §, 29 a § 2—4 mom., 42 § 2—4 mom. och 44 § 1 mom. 1 punkten,
av dem 14 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 512/2016, 635/2021, 589/2022, 783/2022 och 790/2022, 24 och 25 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 589/2022, 29 a § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag 1517/2016 och 29 a § 4 mom. sådant det lyder i lag 589/2022 samt 42 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1347/2016, och
fogas till lagen nya 2 a §, 7 a, 7 b, 24 a, 24 b, 25 a och 29 b § samt till 42 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1347/2016, ett nytt 5 mom. som följer:

2 a §

Socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma service

Inom den service som socialvården och hälso- och sjukvården gemensamt tillhandahåller eller när klienten annars behöver service inom såväl socialvården som hälso- och sjukvården ska bestämmelserna i denna lag om tillhandahållande av socialservice enligt stödbehoven och bestäm-

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

melserna i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) om tillhandahållande av hälso- och sjukvård enligt det medicinska behovet tillämpas.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *person och klient som behöver särskilt stöd* en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälsovårdstjänster på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel eller annat beroendebeteende, samtidigt behov av flera stöd eller på grund av någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte är förknippat med hög ålder så som föreskrivs i 3 § i lagen om stödande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012), nedan *äldreomsorgslagen*,

7 a §

Samhällsinriktat socialt arbete och uppsökande arbete

Invånarna i välfärdsområdet ska ha tillgång till samhällsinriktat socialt arbete. Samhällsinriktat socialt arbete tillhandahålls för att trygga social integration och välfärd samt goda befolkningsrelationer i samhället. Samhällsinriktat socialt arbete inom välfärdsområdet genomförs i samarbete med områdets invånare och med kommuner, organisationer och församlingar.

Som en del av samhällsinriktat socialt arbete eller annan socialservice ska det ordnas uppsökande arbete som minskar marginalisering.

7 b §

Främjande av psykisk hälsa samt förebyggande rusmedelsarbete

Välfärdsområdet och kommunala myndigheter ska i samarbete utveckla befolkningens levnadsförhållanden i syfte att stärka de faktorer som skyddar den psykiska hälsan och förebygga uppkomsten av psykiska störningar.

Bestämmelser om välfärdsområdets och kommunens uppgifter när förebyggande rusmedelsarbete ordnas finns i lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015).

Bestämmelser om välfärdsområdets och kommunens ansvar för att främja invånarnas hälsa och välfärd finns dessutom i fråga om kommunen i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och i fråga om välfärdsområdets i 7 § i den lagen.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

3 kap.

Socialservice

11 §

Stödbehov

Socialservice ska ordnas

8) för stödbehov på grund av missbruk av berusningsmedel, annat beroendebeteende, psykisk ohälsa eller annan sjukdom, skada eller åldrande,

14 §

Socialservice som möter stödbehoven

Som socialservice som hör till välfärdsområdets organiseringsansvar ska följande ordnas med det innehåll och i den omfattning som föreskrivs i denna eller i någon annan lag:

- 1) socialt arbete,
- 2) social handledning,
- 3) social rehabilitering,
- 4) familjearbete,
- 5) hemservice för barnfamiljer,
- 6) stödtjänster,
- 7) hemvård,
- 8) tillfälligt boende,
- 9) stödboende,
- 10) gemenskapsboende,
- 11) serviceboende med heldygnsomsorg,
- 12) service på en institution,
- 13) service som stöder rörligheten,
- 14) alkohol- och drogarbete och beroendearbete,
- 15) särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete,
- 16) dagcenterservice som särskild service inom alkohol- och drogarbete,
- 17) mentalvårdsarbete,
- 18) service inom mentalvårdsarbete,
- 19) rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor,
- 20) övervakning av umgänge mellan barn och förälder,
- 21) ledighet för personer som vårdar en anhörig eller närstående,
- 22) elevhälsans kuratorstjänster.

Välfärdsområdet kan dessutom ordna annan än i 1 mom. avsedd socialservice som tillgodoser de behov som avses i 11 §.

Som socialservice som hör till välfärdsområdets organiseringsansvar ska det även sörjas för specialomsorger om utvecklingsstörda, service och stöd på grund av funktionsnedsättning, till-

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

handahållande av utkomststöd till en person som vistas i välfärdsområdet, beviljande av social kredit till välfärdsområdets invånare, arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, ordnande av stöd för närståendevård, ordnande av familjevård, vårdnad om barn och unga personer, barnskydd, adoptionsrådgivning, medling i familjefrågor, uppgifter i samband med att beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt fastställs och avgörs och ordnande av åtgärder i samband med medling vid verkställighet av besluten, ordnande av de sakkunnigtjänster som hör till medling i domstol i ett ärende som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt samt uppgifter i samband med utredande och fastställande av faderskap och moderskap, enligt vad som dessutom föreskrivs särskilt om dessa serviceformer i

- 1) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),
- 2) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),
- 3) lagen om utkomststöd,
- 4) lagen om social kreditgivning (1133/2002),
- 5) lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte (189/2001),
- 6) lagen om stöd för närståendevård (937/2005),
- 7) barnskyddslagen (417/2007),
- 8) adoptionslagen (22/2012),
- 9) äktenskapslagen (234/1929),
- 10) lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983),
- 11) föräldraskapslagen (775/2022),
- 12) lagen om underhåll för barn (704/1975),
- 13) lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (619/1996),
- 14) familjevårdslagen (263/2015).

15 §

Socialt arbete

Med socialt arbete avses individ- och familjeinriktat klient- och sakkunnigarbete där det skapas en helhet av socialt stöd och service som möter individens eller familjens behov, där helheten samordnas med stöd som erbjuds av andra aktörer samt där genomförandet och effekten av helheten styrs och följs upp. Socialt arbete är arbete som stödjer förändring och som syftar till att tillsammans med individen, familjen och deras gemenskap lindra svårigheter i en livssituation, stärka individens och familjens egna handlingsmöjligheter, öka deras delaktighet och främja gemenskapens sociala integration.

17 §

Social rehabilitering

Med social rehabilitering avses intensifierat och målinriktat stöd med hjälp av socialt arbete och social handledning för att förbättra eller upprätthålla social funktionsförmåga och livskompetens, förebygga och minska marginalisering och främja delaktighet. Social rehabilitering omfattar enligt personens individuella behov

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

24 §

Alkohol- och drogarbete och beroendearbete

Alkohol- och drogarbete och beroendearbete inom socialvården avser socialservice och annan individ- och gemenskapsinriktad verksamhet som välfärdsområdet tillhandahåller och som syftar till att minska och avlägsna med berusningsmedel och beroendebeteende förknippade faktorer som äventyrar välfärd och säkerhet, svara mot stödbehov till följd av missbruk av berusningsmedel eller annat beroendebeteende och stödja drogfrihet och frigörelse från beroendebeteende.

Alkohol- och drogarbete och beroendearbete inom socialvården omfattar utöver rådgivning och handledning den socialservice som avses i 14 § antingen i form av allmän socialservice eller i form av särskild service inom alkohol- och drogarbetet och beroendearbetet.

En gravid person har rätt att omedelbart få tillräcklig socialservice som stöder drogfrihet.

Service ska ges utgående från det i 11 § avsedda stödbehovet hos personen, personens familj eller andra närstående. Bestämmelser om ett barns rätt att få nödvändig socialservice finns i 13 §.

Alkohol- och drogarbetet och beroendearbetet inom socialvården ska planeras och genomföras så att det utgör en fungerande helhet med annan social- och hälsovård samt med det förebyggande rusmedelsarbetet i välfärdsområdet och i kommunerna.

24 a §

Särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete

Med särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete avses inriktad service för stödbehov till följd av missbruk av berusningsmedel eller annat beroendebeteende. Som sådan ska ordnas åtminstone socialt arbete, social handledning, social rehabilitering och boendeservice. Särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete ska vid behov ordnas i form av öppenvårdstjänster eller service på institution.

Särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete kompletterar annan socialservice enligt 14 § som stödjer drogfrihet eller behövs på grund av missbruk av berusningsmedel. Särskild service inom alkohol- och drogarbete och beroendearbete ska samordnas med missbrukar- och beroendevården enligt 2 a §.

24 b §

Dagcenter som särskild service inom alkohol- och drogarbete

Välfärdsområdet ska för personer som missbrukar berusningsmedel ordna dagcenterservice, där det utöver att svara mot grundläggande behov erbjuds social handledning. Servicen ska ordnas även för berusade och den ska kunna utnyttjas anonymt.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

25 §

Mentalvårdsarbete

Med mentalvårdsarbete inom socialvården avses välfärdsområdets socialservice och annan individ- och gemenskapsinriktad verksamhet som syftar till att stärka de faktorer som skyddar individens och gemenskapens psykiska hälsa, minska och avlägsna faktorer som äventyrar den psykiska hälsan och svara mot stödbehov till följd av försämrad psykisk funktionsförmåga.

Mentalvårdsarbete inom socialvården omfattar utöver rådgivning och handledning sådan socialservice som avses i 14 § antingen i form av allmän socialservice eller som service som svarar mot stödbehov särskilt till följd av försämrad psykisk funktionsförmåga. Mentalvårdsarbetet omfattar dessutom behövt psykosocialt stöd som hänför sig till faktorer som dels skyddar, dels äventyrar den psykiska hälsan för individen eller familjen och samordnande av psykosocialt stöd för individen och gemenskapen.

Vid tillhandahållande och utveckling av service ska hänsyn tas till familjens och andra närståendes stödbehov enligt 11 §. Bestämmelser om ett barns rätt att få nödvändig socialservice finns i 13 §.

Mentalvårdsarbetet inom socialvården ska planeras och genomföras så att det utgör en fungerande helhet tillsammans med annan social- och hälsovård samt med främjandet av psykisk hälsa i välfärdsområdet och i kommunerna.

Regionförvaltningsverket ska årligen ordna regionala samarbetsmöten för att utveckla arbetsfördelningen inom mentalvårdsarbetet och mentalvården för barn och unga.

25 a §

Service inom mentalvårdsarbete

Med service inom socialvårdens mentalvårdsarbete avses service som riktar sig särskilt till stödbehov till följd av försämrad psykisk funktionsförmåga. Som sådan ska det åtminstone ordnas boendeservice och i samband med den sociala handledning, socialt arbete och social rehabilitering.

Service inom socialvårdens mentalvårdsarbete kompletterar annan socialservice enligt 14 § som behövs för att stödja individens psykiska hälsa.

29 a §

Samarbetet mellan socialjouren och hälso- och sjukvården

Vården av klienter som behöver mentalvårds- eller missbrukar- och beroendetjänster och servicens kontinuitet ska tryggas som en del av hälso- och sjukvårdens jour och socialjouren.

Socialjouren tillhandahåller tillsammans med hälso- och sjukvården psykosocialt stöd i akuta situationer. Socialjouren ansvarar för att leda och samordna det första skedet av psykosocialt stöd i akuta situationer.

Socialjouren i ett område har i samarbete med den centrala för prehospital akutsjukvård som avses i 46 § i hälso- och sjukvårdslagen till uppgift att

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

1) samordna de lokala och regionala larmanvisningar för socialväsendet som ges till Nödcentralsverket och därvid beakta larmanvisningarna för hälso- och sjukvårdsväsendet,

2) medverka i utarbetandet av regionala beredningsplaner för storolyckor och exceptionella situationer inom hälso- och sjukvården, tillsammans med andra myndigheter, aktörer och samarbetsområdenas centraler för prehospital akutsjukvård så att planerna bildar en nationell helhet.

29 b §

Psykosocialt stöd i akuta och traumatiska situationer

Med psykosocialt stöd inom socialvården i akuta traumatiska situationer avses omedelbart stöd som ges i form av socialt arbete och social handledning till en individ, familj eller gemenskap samt samordning av stödet.

Psykosocialt stöd i akuta traumatiska situationer tillhandahålls vid socialjouren och som en del av socialvårdens övriga verksamhet.

Bestämmelser om samarbetet mellan socialjouren och hälso- och sjukvården i fråga om att ge psykosocialt stöd i akuta situationer finns i 29 a §. Bestämmelser om psykosocialt stöd inom hälso- och sjukvården i akuta och traumatiska situationer finns i 50 b § i hälso- och sjukvårdslagen.

42 §

Egen kontaktperson

Den egna kontaktpersonen ska vara en sådan yrkesutbildad person som avses i 3 § i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården. Den egna kontaktpersonen kan i stället för den yrkesutbildade person som avses i nämnda paragraf vara en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 2 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, om det är motiverat med hänsyn till klientens samlade service.

Den egna kontaktpersonen för ett barn som behöver särskilt stöd och för andra personer som behöver särskilt stöd och den arbetstagare som utför klientarbete tillsammans med kontaktpersonen ska vara en sådan socialarbetare som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården, och uppgiften ska skötas i tjänsteförhållande.

Den person som är egen kontaktperson har till uppgift att i enlighet med klientens behov och intresse främja genomförandet av bestämmelserna i 38 § 2 och 3 mom. samt vid behov utföra andra uppgifter som föreskrivs i denna lag.

När socialvård som gäller barn som behöver särskilt stöd eller personer som behöver annat särskilt stöd tillhandahålls ska den egna kontaktpersonen eller en annan arbetstagare som ansvarar för klientens socialservice träffa klienten personligen tillräckligt ofta på det sätt som antecknas närmare i klientplanen.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

44 §

Utredning av situationen för en person i klientens vård

Vård- och stödbehovet för ett barn eller en annan person i klientens vård ska utredas om klienten

1) får service inom alkohol- och drogarbete eller mentalvårdsarbete eller annan service inom social- och hälsovård under vilken, eller innan behövlig vård fås, klientens förmåga att fullgott ta hand om vården eller fostran bedöms vara försvagad,

Denna lag träder i kraft den
den 1 juli 2023.

20 . Lagens 7 a, 15 och 24 b § träder dock i kraft först

Lag

om ändring av hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 1 § 1 mom., 3 § 2 punkten, 8 a, 27 och 28 §, 50 § 1 mom., 50 a § 4 och 5 mom. samt 70 § 2 mom., av dem 1 § 1 mom. och 3 § 2 punkten sådana de lyder i lag 581/2022, 8 a § sådan den lyder i lag 1303/2014, 27 och 28 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 1303/2014 och 581/2022 samt 50 § 1 mom. och 50 a § 4 och 5 mom. sådana de lyder i lag 1516/2016, samt

fogas till lagen en ny 20 §, i stället för den 20 § som upphävts genom lag 981/2012, samt till lagen nya 28 a, 50 b, 78 b och 78 c § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på tillhandahållandet av och innehållet i den hälso- och sjukvård som välfärdsområdena, Helsingfors stad och HUS-sammanslutningen enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) samt lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021) är skyldiga att ordna, om inte något annat föreskrivs i någon annan lag. Hälso- och sjukvård omfattar hälsofrämjande och välfärdsfrämjande verksamhet, primärvård och specialiserad sjukvård. Bestämmelserna i 20 § i denna lag tillämpas dessutom på främjandet av psykisk hälsa och det förebyggande rusmedelsarbetet i kommunerna och bestämmelserna i 21 § på det miljö- och hälsoskydd som kommunen ordnar.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

2) *primärvård* uppföljning av befolkningens hälsotillstånd, hälsofrämjande verksamhet inklusive hälsorådgivning och hälsoundersökningar, mun- och tandvård, medicinsk rehabilitering och företagshälsovård som välfärdsområdet ordnar samt jourverksamhet, öppen sjukvård, hemsjukvård, hemsjukhusvård och sjukhusvård, mentalvård och missbrukar- och beroendevård som välfärdsområdet ordnar, till den del de inte ordnas inom den specialiserade sjukvården; primärvård kan också benämnas folkhälsöarbete,

8 a §

Socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma service

Inom den service som socialvården och hälso- och sjukvården gemensamt tillhandahåller eller när patienten annars behöver service inom såväl hälso- och sjukvården som socialvården ska bestämmelserna i denna lag om att tillhandahålla hälso- och sjukvård enligt det medicinska behovet och bestämmelser enligt socialvårdslagen om att tillhandahålla socialservice enligt stödbehoven tillämpas.

20 §

Främjande av psykisk hälsa samt förebyggande rusmedelsarbete

Välfärdsområdet och kommunala myndigheter ska i samarbete utveckla befolkningens levnadsförhållanden i syfte att stärka de faktorer som skyddar den psykiska hälsan och förebygga uppkomsten av psykiska störningar.

Bestämmelser om välfärdsområdets och kommunens uppgifter när förebyggande rusmedelsarbete ordnas finns i lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015).

Bestämmelser om välfärdsområdets och kommunens ansvar för att främja invånarnas hälsa och välfärd finns dessutom i fråga om kommunen i 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård och i fråga om välfärdsområdets i 7 § den lagen.

27 §

Mentalvård

Ett välfärdsområde ska ordna mentalvård för sina invånare. Mentalvården omfattar

1) handledning och rådgivning inom hälso- och sjukvården i fråga om de faktorer som dels skyddar, dels hotar den psykiska hälsan och, vid behov, psykosocialt stöd till individen, familjen och andra närstående och samordning av det,

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

2) förebyggande, undersökning, behandling och medicinsk rehabilitering i form av mångsidiga tjänster i samband med psykiska störningar.

Patienter som får mentalvård ska tryggas den helhet av hälso- och sjukvård som de behöver. Mentalvården ska också genomföras genom samarbete mellan primärvården och den specialiserade sjukvården. När en patient överförs från en verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården till en annan eller till institutions- eller boendeservice inom socialvården ska kontinuiteten för den vård som behövs tryggas.

Mentalvården ska planeras och genomföras så att den utgör en fungerande helhet tillsammans med annan social- och hälsovård samt med främjandet av psykisk hälsa i välfärdsområdet och i kommunerna.

Regionförvaltningsverken ska årligen ordna regionala samarbetsmöten för att utveckla arbetsfördelningen inom mentalvården och socialvårdens mentalvårdsarbete för barn och unga.

28 §

Missbrukar- och beroendevård

Ett välfärdsområde ska ordna missbrukar- och beroendevård för sina invånare. Den vården omfattar

1) handledning och rådgivning som ingår i hälso- och sjukvårdstjänsterna och som gäller de faktorer som främjar eller utgör hinder för ett drog- och beroendefritt liv och de faktorer i samband med användningen av berusningsmedel och beroenden som äventyrar hälsan och säkerheten, och

2) förebyggande, undersökning, vård och rehabilitering i form av mångsidig service i samband med missbruksproblem och andra beroendestörningar.

Vården ska ges utgående från behovet av stöd, vård och rehabilitering hos personen, personens familj eller andra närstående.

Patienter som får missbrukar- och beroendevård ska tryggas den helhet av hälso- och sjukvård som de behöver. Missbrukar- och beroendevård ska också genomföras genom samarbete mellan primärvården och den specialiserade sjukvården. När en patient överförs från en vårdgivande enhet till en annan eller till institutions- eller boendeservice inom socialvården ska kontinuiteten för den vård som behövs tryggas.

Missbrukar- och beroendevården ska planeras och genomföras så att det utgör en fungerande helhet tillsammans med annan social- och hälsovård samt med det förebyggande rusmedelsarbetet i välfärdsområdet och i kommunerna.

28 a §

Avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende med opioidläkemedel

Opioidberoende patienter kan som avgiftning eller substitutionsbehandling ges opioidläkemedel. Vården kan ges vid en sådan verksamhetsenhet som tillhandahåller hälso- och sjukvård, där det finns en ansvarig läkare som är förtrogen med sådan vård och annan personal som verksamheten kräver samt lämpliga lokaler.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet föreskrivs om de opioidläkemedel som får användas för avgiftning och substitutionsbehandling enligt 1 mom. Genom förordning av so-

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

cial- och hälsovårdsministeriet får dessutom utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för att tillhandahålla och om genomförandet av avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende.

50 §

Brådskande vård

Brådskande sjukvård, inbegripet brådskande mun- och tandvård, mentalvård, missbrukarvård och psykosocialt stöd, ska ges till den patient som behöver det oberoende av var han eller hon är bosatt. Med brådskande vård avses omedelbar bedömning och vård som inte kan skjutas upp utan att sjukdomen förvärras eller kroppsskadan försvåras och som gäller akut sjukdom, kroppsskada, försämring av en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning. Med brådskande vård avses också ett omedelbart behov av avgiftning till följd av användning av berusningsmedel.

50 a §

Samarbetet mellan hälso- och sjukvården och socialjouren

Hälso- och sjukvården tillhandahåller tillsammans med socialjouren psykosocialt stöd i akuta situationer. Socialjouren ansvarar för att leda och samordna det första skedet av psykosocialt stöd i akuta situationer.

Vården av patienter som behöver mentalvårds- eller missbrukar- och beroendetjänster och servicens kontinuitet ska tryggas som en del av hälso- och sjukvårdens jour och socialjouren.

50 b §

Psykosocialt stöd i akuta och traumatiska situationer

Med psykosocialt stöd inom hälso- och sjukvården i akuta traumatiska situationer avses omedelbart stöd som ges i form av akut krisarbete till en individ, familj eller gemenskap samt samordning av stödet.

Psykosocialt stöd i akuta traumatiska situationer tillhandahålls som krisjour och som en del av hälso- och sjukvårdens övriga verksamhet.

Bestämmelser om samarbetet mellan hälso- och sjukvården och socialjouren och i fråga om att ge psykosocialt stöd i akuta situationer finns i 50 a §. Bestämmelser om psykosocialt stöd inom socialvården i akuta och traumatiska situationer finns i 29 b § i socialvårdslagen.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

8 kap.

Särskilda bestämmelser

70 §

Beaktande av barn i servicen som riktar sig till vuxna

Barnets behov av vård och stöd ska utredas och barnet garanteras tillräcklig vård och tillräckligt stöd då barnets förälder, vårdnadshavare eller någon annan som svarar för barnets vård och fostran får missbrukar- och beroendevård eller mentalvård eller andra social- och hälsovårdstjänster och hans eller hennes förmåga att under denna tid svara för barnets vård och fostran anses försvagad.

78 b §

Vård som godkänts av social- och hälsovårdsministeriet vid narkotikabrott

Med vård som godkänts av social- och hälsovårdsministeriet enligt 50 kap. 7 § i strafflagen (39/1889) avses vård som syftar till att få den som misstänks för användning av narkotika eller för ett annat narkotikabrott som hänför sig till det eller gärningsmannen till ett sådant brott att sluta använda narkotika eller förebygga och behandla de hälsomässiga eller sociala olägenheter som användningen av narkotika orsakar den misstänkte eller gärningsmannen. Vården ska ges vid en verksamhetsenhet som passar för ändamålet.

Den verksamhetsenhet som ger den vård som avses i 1 mom. kan med patientens skriftliga samtycke lämna ut uppgifter om vården av patienten till en förundersökningsmyndighet, åklagare eller domstol.

Närmare bestämmelser om i vilka verksamhetsenheter den vård som avses i 1 mom. kan ges får utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

78 c §

Arbetshandledning

Välfärdsområdet ska ordna fungerande arbetshandledning för personal som arbetar vid sådana enheter inom mentalvård som avses i 27 § eller inom missbrukar- och beroendevård som avses 28 §.

Denna lag träder i kraft den
1 juli 2023.

20 . Lagens 78 c § träder dock i kraft först den

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

Lag

om temporär ändring av hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
fogas temporärt till hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) en ny 78 c § som följer:

78 c §

Arbetshandledning

Välfärdsområdet ska ordna fungerande arbetshandledning för personal som arbetar vid sådana enheter inom mentalvård som avses i 27 §.

Denna lag träder i kraft den _____ 20 _____ och gäller till och med den 30 juni 2023.

Lag

om ändring av mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i mentalvårdslagen (1116/1990) 1, 4 och 5 §, av dem 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 583/2022 och 5 § sådan den lyder i lag 583/2022,
ändras 2 § och rubriken för 3 § och 3 § 1 mom., sådana de lyder i lag 583/2022, samt
fogas till lagen en ny 6 a § som följer:

2 §

Ledning och tillsyn

Regionförvaltningsverket övervakar lagenligheten i den hälso- och sjukvård som ordnas och tillhandahålls av statens sinnessjukhus.

I sin tillsyn ska regionförvaltningsverket särskilt övervaka användningen av de begränsningar av självbestämmanderätten som avses i 4 a kap.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården leder underställt social- och hälsovårdsministeriet regionförvaltningsverkens verksamhet i syfte att förenhetliga deras verksamhetsprinciper, förfaringssätt och beslutspraxis vid ledningen av och tillsynen över statens sinnessjukhus. Dessutom leder och övervakar Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården statens sinnessjukhus i synnerhet när det är fråga om

1) principiellt viktiga eller vittsyftande ärenden,

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

- 2) ärenden som gäller flera regionförvaltningsverks verksamhetsområden eller hela landet,
- 3) ärenden som har samband med övervakningsärenden som behandlas vid Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och som gäller yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, samt
- 4) ärenden som regionförvaltningsverket är jävigt att behandla.

Bestämmelser om den närmare arbetsfördelningen mellan Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården och regionförvaltningsverken vid ledningen och tillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §

Ordnande av vård oberoende av patientens vilja

Välfärdsområdet ska inom sitt område se till att vård oberoende av patientens vilja enligt denna lag ordnas som en del av den specialiserade sjukvården. Bestämmelser om den specialiserade sjukvården finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

6 a §

Avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende med opioidläkemedel

Vid statens sinnessjukhus kan opioidberoende patienter som avgiftning eller substitutionsbehandling ges opioidläkemedel. På statens sinnessjukhus ska det finnas en ansvarig läkare som är förtrogen med att ge sådan vård och annan personal som verksamheten kräver samt lämpliga lokaler. Bestämmelser om de opioidläkemedel som får användas för avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får dessutom utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för att tillhandahålla och om genomförandet av avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende vid statens sinnessjukhus.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av lagen om missbrukarvård

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om missbrukarvård (41/1986) 1 och 5—9 §, 10 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 12 och 13 § samt 14 § 2 mom. och 18 §, av dem 8 § sådan den lyder delvis ändrad i lag

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

814/2000 och 12 § sådan den lyder i lagarna 814/2000 och 1308/2014 samt 13 § och 18 § sådana de lyder i lag 1542/2009, samt

ändras 3 och 4 §, rubriken för 14 §, 15 §, 16 § 3 mom., 17 § 1 mom., 20 §, 21 § 1 mom., 22 och 23 § samt 28 § 2 mom., av dem 4 § sådan den lyder i lag 1721/2009, 20 § och 21 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1542/2009 samt 28 § 2 mom. sådant det lyder lag 280/2002, som följer:

3 §

Vård oberoende av missbrukarens vilja på grund av användning av berusningsmedel

Välfärdsområdet ska inom sitt område sköta om att den vård oberoende av missbrukarens vilja som avses i denna lag tillhandahålls som en del av primärvården och den specialiserade sjukvården. Bestämmelser om primärvården och den specialiserade sjukvården finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

4 §

Förhållande till andra lagar

På verksamhet som välfärdsområdet ordnar med stöd av denna lag tillämpas lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) och lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021).

14 §

Hörande av part

15 §

Verkställande av beslut

Ett beslut om vård som avses i detta kapitel ska verkställas omedelbart trots ändringssökande. Om ett i 11 § avsett beslut om vård under högst fem dygn inte har kunnat verkställas inom ett dygn från det beslutet fattades, förfaller beslutet.

16 §

Ordnanande av vård

När service tillhandahålls ska klienten vid behov få hjälp med att lösa sina problem i fråga om försörjning, boende och arbete. Klienten ska ges behövligt stöd även efter det att den vård som avses i detta kapitel har upphört.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

17 §

Avslutande av vård

Vård som lämnas oberoende av missbrukarens vilja ska avslutas så snart det inte längre föreligger ett vårdbehov enligt 10 och 11 §.

20 §

Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen

I ett beslut genom vilket någon förordnats till vård oberoende av sin vilja i enlighet med 11 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen inom 14 dagar från delfäendet av beslutet.

21 §

Sökande av ändring hos högsta förvaltningsdomstolen

Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstolens beslut genom vilket någon förordnats till vård oberoende av sin vilja finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

22 §

Avbrytande av verkställighet

Då ändring har sökts, kan besvärsmyndigheten förbjuda verkställighet av beslutet eller bestämma att verkställigheten ska avbrytas.

23 §

Brådskande handläggning

I denna lag nämnda ärenden som gäller sökande av ändring i beslut om vård av en missbrukare oberoende av hans eller hennes vilja ska handläggas i brådskande ordning.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

28 §

Närmare bestämmelser

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet fastställs formulären för de blanketter som ska användas för sådana beslut som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den _____ 20__ .

Social- och hälsovårdsministeriets förordning om avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende personer med vissa läkemedel (33/2008) förblir i kraft även till den del den utfärdats med stöd av det 28 § 2 mom. som ändras genom denna lag.

Lag

om ändring av 2 och 18 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 18 § 1 mom. 5 punkten och 18 § 4 mom., sådana de lyder, 18 § 1 mom. 5 punkten i lag 679/2014 och 18 § 4 mom. i lag 930/2011, samt
fogas till 2 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 561/2022, ett nytt 4 mom. som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde

Vad som i 18 § 1 mom. 5 punkten och i 18 § 4 mom. föreskrivs om rätten till rehabiliteringspenning för tiden för rehabilitering som getts med stöd av socialvårdslagen (1301/2014) eller hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010), gäller på motsvarande sätt rätten till rehabiliteringspenning för tiden för rehabilitering som landskapet Åland eller en kommun i landskapet Åland gett med stöd av lagen om missbrukarvård (41/1986).

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

18 §

Rehabiliteringspenning för lagstadgad rehabilitering

Rätt till rehabiliteringspenning uppkommer om rehabiliteringen behövs för att klienten ska kunna hålla sig kvar i arbetslivet, återvända till arbetslivet eller komma ut i arbetslivet och under förutsättning att rehabiliteringen ges med stöd av någon av följande lagar eller bestämmelser:

5) i fråga om familjerehabilitering barnskyddslagen (417/2007) eller lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977) eller i fråga om familjerehabilitering som hänför sig till berusningsmedel eller beroenden socialvårdslagen eller hälso- och sjukvårdslagen.

För individuell rehabilitering vid inrättning som tillhandahållits i form av alkohol- och drogärbete och beroendearbete med stöd av socialvårdslagen eller i form av missbrukar- och beroendevård med stöd av hälso- och sjukvårdslagen kan rehabiliteringspenning beviljas under de förutsättningar som anges nedan. Rehabiliteringspenning beviljas under förutsättning att rehabiliteringen baserar sig på en klientplan som upprättats på grundval av socialvårdslagen eller på en rehabiliteringsplan som upprättats på grundval av hälso- och sjukvårdslagen och av vilken det ska framgå hur man med hjälp av rehabiliteringen försöker påverka de problem med arbets- eller förvärvsförmågan som berusningsmedel eller beroenden förorsakat så att rehabiliteringen främjar den försäkrades möjligheter att komma ut i arbetslivet, hålla sig kvar i arbetslivet eller återvända till arbetslivet. Beslut om rehabiliteringspenning som ska betalas för tiden för individuell rehabilitering som avses i detta moment fattas för högst 75 vardagar åt gången. Ett nytt beslut förutsätter alltid en ny klientplan eller rehabiliteringsplan. En förutsättning för beviljande av rehabiliteringspenning är dessutom att rehabiliteringen genomförs i en av Folkpensionsanstalten godkänd rehabiliteringsinrättning. En rehabiliteringsinrättning som tillhandahåller sådana rehabiliteringstjänster som avses i detta moment ska ha ett i 4 § i lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990) avsett tillstånd att tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster eller ett i 7 § i lagen om privat socialservice (922/2011) avsett tillstånd att tillhandahålla socialservice dygnet runt. Rehabiliteringsinrättningen ska dessutom ha lokaler och anordningar som är lämpliga för sådan rehabilitering som avses i detta moment samt en sådan personal som verksamheten kräver. Genom förordning av statsrådet får närmare bestämmelser utfärdas om de förutsättningar som ska vara uppfyllda för att en rehabiliteringsinrättning ska kunna godkännas som en rehabiliteringsinrättning enligt detta moment.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

Lag

om ändring av 2 § i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012) 2 § 2 mom., sådant det lyder i lag 267/2015, som följer:

2 §

Tillämpningsområde och samband med annan lagstiftning

På de frågor som avses i 1 mom. tillämpas denna lag utöver det som föreskrivs om dem i

- 1) socialvårdslagen (1301/2014),
 - 2) hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010),
 - 3) lagen om stöd för närståendevård (937/2005),
 - 4) familjevårdslagen (263/2015),
 - 5) lagen om service och stöd på grund av handikapp (380/1987),
 - 6) lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977),
 - 7) lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000),
 - 8) lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992),
 - 9) lagen om privat socialservice (922/2011),
 - 10) lagen om privat hälso- och sjukvård (152/1990).
-

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 1 § i lagen om barnskyddsenheter som lyder under Institutet för hälsa och välfärd

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om barnskyddsenheter som lyder under Institutet för hälsa och välfärd (1379/2010) 1 § 2 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

1 §

Lagens tillämpningsområde

Vid statens skolhem tillhandahålls uppfostran och vård samt grundläggande utbildning och annan undervisning i anslutning till den för barn och unga personer som med stöd av barnskyddslagen (417/2007) är placerade i vård utom hemmet eller i eftervård och som inte på ett ändamålsenligt sätt kan uppfostras och vårdas vid någon annan barnskydds-enhet och inte heller på grund av sjukdom behöver vård som ges någon annanstans. Vid statens skolhem kan också tillhandahållas sådana mentalvårdstjänster som avses i socialvårdslagen (1301/2014) eller i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 4 § i narkotikalagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i narkotikalagen (373/2008) 4 § 2 mom., sådant det lyder i lag 524/2015, som följer:

4 §

Övriga lagar

Bestämmelser om förebyggande av användning av narkotika finns i lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015). Bestämmelser om socialservice som riktar sig till användare av narkotika finns i socialvårdslagen (1301/2014) och bestämmelser om hälso- och sjukvård i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) och lagen om missbrukarvård (41/1986).

Denna lag träder i kraft den

20 .

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

Lag

om ändring av lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till lagen om Enheten för hälso- och sjukvård för fångar (1635/2015) en ny 16 a § som följer:

16 a §

Avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende med opioidläkemedel

Inom de hälso- och sjukvårdstjänster som ordnas av Enheten för hälso- och sjukvård för fångar och i dess lokaler får opioidberoende patienter som avgiftning och substitutionsbehandling ges opioidläkemedel. Vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar ska det finnas en ansvarig läkare som är förtrogen med att ge sådan behandling och annan personal som verksamheten kräver samt lämpliga lokaler. Bestämmelser om de opioidläkemedel som får användas för avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet får dessutom utfärdas närmare bestämmelser om förutsättningarna för att tillhandahålla och om genomförandet av avgiftning och substitutionsbehandling av opioidberoende vid Enheten för hälso- och sjukvård för fångar.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 93 § i civiltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i civiltjänstlagen (1446/2007) 93 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 940/2013, som följer:

93 §

Utomstående informationskällor

Civiltjänstcentralen har rätt att trots sekretessbestämmelserna för civiltjänstregistret få uppgifter för utförandet av dess i lag bestämda uppgifter enligt följande:

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

4) av hälsovårdscentraler, sjukhus eller andra som tillhandahåller mentalvårdstjänster uppgifter om sådana i mentalvårdslagen (1116/1990), socialvårdslagen (1301/2014) eller hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) avsedda mentalvårdstjänster som givits en civiltjänstgörare, om uppgifterna är av betydelse med tanke på tjänstedugligheten eller ordnandet av tjänstgöringen,

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 35 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarmakten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarmakten (332/2019) 35 § 1 mom. 3 punkten som följer:

35 §

Rätt att få hälsouppgifter

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, har den personuppgiftsansvarige samt en sådan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som vid en hälsokontroll som föregår uppbygget, vid uppbygget eller under tjänstgöringen granskar hälsotillståndet hos en värnpliktig eller den som har sökt till frivillig militärtjänst för kvinnor, fullgör tjänstgöring eller har fullgjort tjänstgöring, rätt att trots sekretessbestämmelserna få nödvändiga uppgifter enligt följande för fastställande av tjänsteduglighet, upprätthållande av säkerheten under tjänstgöringen samt ordnande av undersökning och vård av patienten:

3) av hälsovårdscentraler, sjukhus eller andra som tillhandahåller mentalvårdstjänster uppgifter om sådana i mentalvårdslagen (1116/1990), socialvårdslagen (1301/2014) eller hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) avsedda mentalvårdstjänster som givits en värnpliktig och den som har sökt till frivillig militärtjänst för kvinnor.

Denna lag träder i kraft den

20 .

Lag

om ändring av 4 och 5 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) 4 § 1 och 7 punkten samt 5 § 7 och 8 punkten, av dem 4 § 1 punkten sådan den lyder i lag 791/2022, 5 § 7 punkten sådan den lyder i lag 468/2015 och 5 § 8 punkten sådan den lyder i lag 367/1996, samt

fogas till 5 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 367/1996, 654/2010, 1329/2010, 468/2015 och 1201/2020, en ny 9 punkt som följer:

4 §

Avgiftsfri socialservice

Avgiftsfria är följande former av socialservice:

1) socialt arbete enligt 14 § 1 mom. 1 punkten i socialvårdslagen (1301/2014), social handledning enligt momentets 2 punkt, social rehabilitering enligt momentets 3 punkt, familjearbete enligt momentets 4 punkt, dagcenterservice som särskild service inom alkohol- och drogarbete enligt momentets 16 punkt, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor enligt momentets 19 punkt, övervakning av umgänge mellan barn och förälder enligt momentets 20 punkt, stöttat umgänge och övervakade byten enligt 27 § i den lagen samt verksamhet i sysselsättningssyfte för handikappade och arbetsverksamhet för handikappade, med undantag för transporter och måltider, enligt 27 d och 27 e § i socialvårdslagen (710/1982),

7) öppenvårdstjänster som speciellt är riktade till användare av berusningsmedel eller beroendebeteende enligt 24 a § i socialvårdslagen med undantag för boendeservice,

5 §

Avgiftsfria hälsovårdstjänster

Avgiftsfria är följande hälsovårdstjänster:

7) hjälpmedel i medicinsk rehabilitering enligt 29 § i hälso- och sjukvårdslagen samt utprovning, behövt förnyande och underhåll av sådana, utom när behovet av hjälpmedel beror på en skada eller yrkessjukdom som ersätts enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (873/2015), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), trafikförsäkringslagen (460/2016), patientförsäkringslagen (948/2019) eller någon tidigare lag som motsvarar dessa,

8) av läkare ordinerad transport av en inskriven patient med sjuktransportfordon från en bäddplats vid en hälsovårdscentral eller ett sjukhus till en annan vårdinrättning eller till hemvård, samt

9) vård enligt 28 § i hälso- och sjukvårdslagen då den ges i form av öppenvård vid enheter inom missbrukar- och beroendevården.

Riksdagens svar RSv 169/2022 rd

Denna lag träder i kraft den

20 .

Helsingfors 25.11.2022

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare